

**AKCIJSKI NAČRT
MEDRESORSKE DELOVNE SKUPINE
ZA BOJ PROTI TRGOVINI Z LJUDMI ZA
OBDOBJE 2010 - 2011**

Uvod

Republika Slovenija se je v boj proti trgovini z ljudmi aktivno vključila že leta 2001 z ustanovitvijo Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi (MDS) in imenovanjem Nacionalnega koordinatorja. Z razvojem dogodkov in vse večjim obsegom obvez je bil status Medresorske delovne skupine potrjen s sklepom Vlade Republike Slovenije leta 2003 (št.: 240-05/2003-1 z dne 18.12.2003), hkrati pa je bil opredeljen tudi njen mandat in določen seznam nalog.

To je bila osnova za oblikovanje Akcijskih načrtov, ki so se skozi leta dopolnjevali in nadgrajevali, vključno s finančno ovrednotenimi projekti, katerih izvajalci so na podlagi javnih razpisov izbrane nevladne organizacije. Slednje igrajo pomembno vlogo v preventivnih programih in v programih pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, kot tudi pri načrtovanju in snovanju skupnih ukrepov in aktivnosti na tem področju.

Akcijski načrt MDS za obdobje 2010 – 2011 je zasnovan kot nadaljevanje dobre prakse predvsem tistih projektov, ki so se izkazali za učinkovite, zaradi narave dela pa zahtevajo kontinuiteto. Dodatno so upoštevani predlogi in priporočila nekaterih mednarodnih organizacij, predvsem na področju konkretnjših preventivnih aktivnosti in učinkovitejših sodnih postopkov, ko gre za rezultate končnih obsodb v sorazmerju do obravnavanih primerov. Učinkovitost preiskave in pregona kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi se namreč zrcali skozi obsodbe storilcev teh kaznivih dejanj.

Na podlagi medresorskega usklajevanja je v akcijskem načrtu posebej izpostavljena preventiva, in sicer kot osveščanje širše in ciljne javnosti ter izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnega kadra različnih profilov, katerih delo posega na področje boja proti trgovini z ljudmi. Tako so v to vključeni policisti, državni tožilci in sodstvo, kot tudi pedagoški in socialni delavci ter uslužbenci upravnih enot in konzularnih predstavništev v tujini.

Poseben poudarek je namenjen tudi področjem odkrivanja, preiskave in pregona kaznivih dejanj, še posebej, ko ta preraščajo koncept posamezne države. Zaradi tega bi uvajanje skupnih preiskovalnih skupin s pomočjo obstoječih mednarodnih in regionalnih agencij učinkoviteje dosegale rezultate tudi na tem področju. Kot ustrezna oblika politične podpore, bo ta problematika posebej obravnavana tudi na rednih srečanjih ministrov za notranje zadeve v okviru t.i. "Brdo procesa".

I. Preventiva

1. Komunikacijske aktivnosti, namenjene osveščanju in informiranju

Ena temeljnih aktivnosti preventivnega delovanja je osveščanje splošne javnosti in posameznih ciljnih skupin o problematiki trgovine z ljudmi. Zaradi nadgrajevanja tovrstnih preventivnih akcij je potreben koordiniran in celovit pristop informiranja splošne in rizičnih javnosti.

Medresorska delovna skupina (MDS) je že v preteklih letih pripravila izhodišča v podporo preprečevanja oz. zmanjševanja trgovine z ljudmi, pri čemer so bili določeni:

- komunikacijski cilji (senzibiliziranje javnosti, krepitev zavedanja in spodbujanje javne razprave o problemu trgovanja z ljudmi v Sloveniji);
- prioritete ciljne javnosti (splošna in rizične javnosti) ter
- ključna sporočila (žrtvam trgovine z ljudmi so kršene temeljne človekove pravice, različne pojavne oblike trgovine z ljudmi, tveganja v procesu delovnih migracij, pomoč žrtvam, delo MDS).

K prepoznavnosti komunikacijskih aktivnosti v javnosti bosta tudi nadalje prispevali vizualna in pisna identiteta (logotip), ki bosta uporabljeni na vseh tiskanih in elektronskih gradivih in bosta služili tudi kot podlaga vizualne podobe dogodkov, namenjenih boju proti trgovini z ljudmi. Pri tem bodo uporabljena komunikacijska orodja, kot so spletna stran, odnosi z mediji, dogodki, publikacije ipd.

Pri načrtovanju in izvedbi posameznih aktivnosti bodo člani MDS v okviru svojih resorjev sodelovali s predstavništvu evropskih institucij in mednarodnih organizacij v Sloveniji (Informacijska pisarna Sveta Evrope, Informacijska pisarna Evropskega parlamenta, Predstavništvo Evropske komisije, Unicef, idr.) in drugimi deležniki, ki si prav tako prizadevajo za osveščanje in informiranje javnosti o ukrepih proti trgovini z ljudmi.

a) Splošna javnost

1.1. Spletna stran

Spletna stran www.vlada.si/si/teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/ je osnovno orodje sprotnega zagotavljanja informacij o boju proti trgovini z ljudmi. Stran obsega predstavitev problema in različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi, predstavitev dela MDS, ključne mednarodne in nacionalne dokumente, raziskave in poročila ter povezave z organizacijami, ki žrtvam trgovine z ljudmi zagotavljajo pomoč.

Urejanje in aktualiziranje spletne strani je potrebno tudi v naslednjem dvoletnem obdobju.

Predvideno je tudi nadaljevanje oglaševanja na spletni strani www.najdi.si. Cilj oglaševanja je osveščanje uporabnikov. V oglasu se izmenoma prikazujejo logotip »Ukrepajmo proti trgovanju z ljudmi« ter logotipi in kontaktne številke organizacij, ki nudijo pomoč žrtvam. Oglaševanje je povezano z rezultati iskanj na ključne besede (spolnost, prostitucija, trgovina z ljudmi itd), preko oglasa pa je vzpostavljena povezava na spletno stran MDS. Oglas se bo hkrati pojavljal tudi na najbolj branih spletnih straneh, ki jih obiskujejo mladi. To je hkrati tudi ena izmed oblik odvritve od povpraševanja po tovrstnih storitvah. Okvirna ocena sredstev za izvedbo projekta je **10.000 EUR** za obe leti.

Zagotovitev financ: Urad Vlade za komuniciranje
Nosilec: Urad Vlade za komuniciranje
Sodelujoči: Ministrstvo za notranje zadeve
Rok: kontinuirana dejavnost

1.2. Medijske objave, tiskovne konference

Informiranje splošne javnosti bo tudi nadalje potekalo ves čas s pomočjo posredovanja informacij o delu MDS in ukrepih za preprečevanje trgovine z ljudmi (tiskovne konference ob sprejemanju letnih poročil, seminarji, posveti, uspešno zaključeni primeri...). Za informiranje medijev in javnosti o delu MDS so zadolženi nacionalni koordinator in institucije, ki sodelujejo v MDS ob pomoči služb za odnose z javnostmi.

Nosilec: Nacionalni koordinator
Sodelujoči: Urad Vlade za komuniciranje
Rok: kontinuirana dejavnost

1.3. Obeležitev 18. oktobra – Evropskega dneva boja proti trgovini z ljudmi

Medresorska delovna skupina bo z ustreznimi aktivnostmi predvsem v obliki organizacije okroglih miz in posvetov obeležila 18. oktober – Evropski dan boja proti trgovini z ljudmi. Konkretni aktivnosti bodo načrtovane in usklajene z različnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami ter ustrezno medijsko podprte.

Glede na dobro odzivnost in pomembnost enodnevnega posveta, ki je potekal oktobra 2006 v organizaciji Ministrstva za notranje zadeve in IDC SE, namerava MDS tovrstne posvete organizirati tudi v prihodnje.

Nosilec: Urad Vlade za komuniciranje
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS), druge zainteresirane organizacije
Rok: oktober 2010 in oktober 2011

1.4. Informiranje novinarjev in urednikov

Pojav trgovine z ljudmi se vse bolj razrašča, v skladu z aktualnim dogajanjem v svetu pa dobiva nove podobe, saj se zelo hitro prilagaja globalizacijskim razmeram. V zadnjem desetletju in pol se je močno uveljavilo tudi proučevanje pojava na številnih uglednih fakultetah in znanstvenih inštitutih na tujem. Poleg tega mednarodne institucije, kot so Združeni narodi in njihove specializirane agencije (IOM, ILO, UNICEF), Svet Evrope, Evropska Unija, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi vlagajo veliko navora v prepoznavanje pojava in boj proti njemu. Tako je opazna velika dinamika raziskovanja in sprejemanja ukrepov za boj proti temu pojavu. V želji po čimbolj sprotni in kakovostni informiranosti novinarjev in urednikov in zaradi spoznanja, da je v boju proti trgovini z ljudmi temeljnega pomena preventivno delovanje, bo MDS izvedla informativno-izobraževalni seminar za urednike in novinarje, na katerem bo udeležence seznanila z novimi dobrimi praksami, raziskavami in spoznanji ter ukrepi vseh relevantnih deležnikov na tem področju doma in na tujem.

Nosilec: Medresorska delovna skupina
Sodelujoči: Urad Vlade za komuniciranje, druge zainteresirane organizacije
Rok: jesen 2011

b) Ciljne rizične skupine

1.5. Osveščanje potencialnih in prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi v okviru projekta Oskrba žrtev

Temeljnega pomena je osveščanje potencialnih in že prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi. Komunikacijske aktivnosti bodo usmerjene predvsem v skupino tujcev in mladih.

Za tujce - imetnike delovnih dovoljenj za rizične poklice (plesalke, poklici v gradbeništvu, zaposlitve v gostinstvu) ter tujce, ki prestopajo mejo, prosijo za izdajo dovoljenja za prebivanje ali vizuma, prosilce za mednarodno zaščito (s posebnim poudarkom na mladoletnikih brez spremstva ter samskih ženskah) bo izdano informativno gradivo, ki bo na razpolago na diplomatsko konzularnih predstavništvih, mejnih prehodih in na upravnih enotah, v Azilnemu domu ter službah Zavoda RS za zaposlovanje (ob izdaji delovnih dovoljenj in dovoljenj za prebivanje). Ustrezno informiranje rizičnih skupin izvajajo tudi strokovne službe v neposrednih stikih s potencialnimi žrtvami trgovanja in sicer ob inšpekcijskih pregledih delovnih mest, kjer se zaposlujejo tujci.

Za državljane Republike Slovenije bo izdano informativno gradivo, ki bo o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi osveščalo predvsem mlade in osebe, ki dela z mladimi. Namenjeno bo:

- srednješolcem, zlasti dijakinjam in dijakom poklicnih šol,
- udeležencem programov za mlade, ki so izpadli iz izobraževalnega in socialnega sistema,
- mladim osebam in mladim brez zaposlitve.

Pri doseganju mladih bodo partnerji izvajalca projekta osebe, ki delajo z mladimi. Gradiva bodo objavljena na ustreznih spletnih mestih, ki so središča »virtualnega združevanja« mladih, centrih za socialno delo, šolah ter v zdravstvenih ustanovah.

Dostopnost tem rizičnim skupinam je možna in hkrati najučinkovitejša skozi že utečene mehanizme pomoči in oskrbe. Zaradi tega bo produkcija ustreznih gradiv, ki bodo namenjena osveščanju rizičnih skupin, umeščena v projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi. Tako bo izvajalec izbran v postopku javnega razpisa, zadolžen za osveščanje te ciljne populacije. Pri tem bo osveščanje rizične skupine tujci vključeno v razpis za namestitev v varnem prostoru, osveščanje rizične skupine mladi pa v razpis za krizno namestitev (glej poglavje IV. Pomoč in zaščita žrtev – Oskrba žrtev trgovine z ljudmi).

Distribucija gradiv bo potekala preko ustreznih državnih organov in mreže nevladnih organizacij.

Nosilec: Organizacije izbrane na podlagi javnega razpisa za izvedbo projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi
Sodelujoči: Ministrstva zainteresirana za distribucijo gradiv namenjenih osveščanju
Rok: kontinuiran proces

1.6. Preventivno osveščanje za starejše osnovnošolce in srednješolce

Osveščanje ciljne populacije potencialnih žrtev trgovine z ljudmi je ena ključnih preventivnih aktivnosti, ki se morajo izvajati v izogib hudim posledicam, ki jih žrtve tega pojava lahko prestajajo. Potrebno se je zavedati, da v skupino posebno občutljive kategorije oseb – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi spadajo otroci in mladostniki. Zaradi tega v okviru MDS ocenjujemo, da je potrebno to izjemno pomembno populacijo na primeren način ozaveščati in informirati o okoliščinah trgovine z ljudmi.

Pristop k temu je potreben na sistemski ravni z vključevanjem tematike trgovine z ljudmi v program izobraževanja osnovnošolcev in dijakov. Ker so znanja s tega področja zelo specifična, je smiselno v tovrstno obliko osveščanja vključiti tudi civilno družbo oziroma za to področje usposobljene nevladne in humanitarne organizacije. Izbira izvajalcev tovrstnih preventivnih aktivnosti bo potekala na podlagi javnega razpisa, ki ga bo objavil Urad vlade za komuniciranje z zagotovitvijo finančnih sredstev v okvirnem znesku **20.000 EUR**.

Nosilec: Urad Vlade za komuniciranje

Zagotovitev financ: Urad Vlade za komuniciranje
Sodelujoči: Nacionalni koordinator, Ministrstvo za šolstvo in šport
Izvajalec: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi
Rok: januar 2010 in januar 2011

2. Aktivnosti namenjene usposabljanju javnih in drugih uslužbencev, katerih delo je povezano s problematiko trgovine z ljudmi

2.1. Izvajanje programov usposabljanja policistov

Policija se bo udeleževala usposabljanj in srečanj na državni in mednarodni ravni s ciljem pridobivanja dodatnega znanja s področja boja proti trgovini z ljudmi. Pridobljena znanja in izkušnje bodo preko usposabljanj ali v okviru delovnih sestankov prenesena na preostale policiste in kriminaliste, ki se ukvarjajo z bojem proti trgovini z ljudmi. V sistem usposabljanj bodo vključene tudi nevladne organizacije kot soizvajalci usposabljanj. Glede na trend problematike, bo tovrstna usposabljanja veljalo usmeriti na področje trgovanja z otroci in trgovine z ljudmi za namen delovnega izkoriščanja.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS), nevladne organizacije
Rok: kontinuiran proces 2010 in 2011

2.3. Strokovno izpopolnjevanje državnih tožilcev in sodnikov

Glede na dejstvo, da je usposobljenost in specifičnost znanj s področja boja proti trgovini z ljudmi potrebna tudi pri državnih tožilih in sodnikih, je smiselno z različnimi oblikami tovrstnih izobraževanj in usposabljanj nadaljevati. Tako bo problematika trgovine z ljudmi del izobraževanja zlasti v okviru sodniških šol Centra za izobraževanje v pravosodju.

Kot primer dobre prakse so se v preteklosti izkazala enodnevna usposabljanja, organizirana s strani Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije v sodelovanju z gostujočimi predavatelji iz tujine. Zaradi vse izrazitejše potrebe po delitvi izkušenj in znanj, velja s tovrstno prakso nadaljevati.

Nosilec: Ministrstvo za pravosodje, Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: kontinuiran proces 2010 in 2011

2.4. Informiranje in osveščanje pedagoškega in svetovalnega kadra o problematiki trgovine z ljudmi

Aktivnost je v sosledju preventivnega osveščanja mladostnikov. Na rednih delovnih posvetih bo s strani nosilca naloge poskrbljeno, da bo tematika s poudarkom na preventivnem osveščanju otrok in mladine o nevarnostih trgovine z ljudmi, predstavljena ravnateljem, za tem pa skozi izobraževalne seminarje tudi učiteljem. S tem namenom bosta Ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod Republike Slovenije za šolstvo v februarju 2010 predvidoma izvedla seminar z naslovom »Droge in nasilje – ukrepanje in preprečevanje«, v okviru katerega bo obravnavana tudi trgovina z ljudmi. Seminar je namenjen učiteljem v osnovnih in srednjih šolah, svetovalnim delavcem ter vzgojiteljem v dijaških domovih. Cilj seminarja je seznanitev omenjenih strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju z rabo in zlorabo sodobnih drog in to problematiko povezati z nasilnim vedenjem, spolnim nasiljem, prostitucijo in trgovino z ljudmi. Namen seminarja je motivirati učitelje za vključevanje navedenih vsebin

v šolsko delo. Pri izvedbi seminarja bodo sodelovali strokovnjaki in člani Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: februar 2010

2.5. Informiranje in osveščanje konzularnega osebja o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi z namenom njihovega zgodnjega odkrivanja v postopkih izdaje vizumov na konzularnih predstavništvi v tujini

Osveščanje in nadaljnje seznanjanje konzularnega osebja o potencialnih možnostih trgovine z ljudmi, katere je treba prepoznati v postopkih, ki jih imajo s tujimi državljani pri izdaji vizumov, se je v minulem obdobju izkazalo za učinkovit preventiven ukrep, zato bo Ministrstvo za zunanje zadeve te vsebine vključilo v program izobraževanja za leto 2010 in 2011.

Nosilec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: Enkratna izvedba v letu 2010 in 2011

2.6. Informiranje in osveščanje uslužbencev upravnih enot in uslužbencev Zavoda za zaposlovanje o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi z namenom njihovega zgodnjega odkrivanja v postopkih izdaje dovoljenj za začasno prebivanje na osnovi predhodno izdanih delovnih dovoljenj

V dodatno osveščanje in usposabljanje za zgodnje odkrivanje in preprečevanje trgovine z ljudmi bodo vključeni tudi javni uslužbenci, ki v upravnem postopku odločajo o izdaji delovnih dovoljenj in posledično dovoljenj za začasno prebivanje. Glede na izkušnje iz preteklosti, kjer je predvsem v letu 2009 prišlo do povečanega obsega izdaje tovrstnih dovoljenj (tudi za kategorijo oseb, ki bi lahko bile žrtve trgovanja), ocenjujemo, da je tovrstno usposabljanje javnih uslužbencev nujno potrebno.

Usposabljanje bo po predhodnem dogovoru potekalo v okviru letnih regionalnih posvetov upravnih enot oziroma Zavoda RS za zaposlovanje.

Poleg sodelovanja z Medresorsko delovno skupino za pripravo možnih ukrepov za uveljavitev migracijske politike Republike Slovenije, bomo okrepili sodelovanje predvsem z medsebojno izmenjavo informacij med Policijo, Direktoratom za migracije in integracijo MNZ, Zavodom RS za zaposlovanje in konzularnim sektorjem Ministrstva za zunanje zadeve.

Nosilec: MDS v sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo in Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve
Sodelujoči: Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za notranje zadeve – Direktorat za migracije in integracijo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve - Zavod RS za zaposlovanje
Rok: Enkratna izvedba v letu 2010 ali 2011

2.7. Usposabljanje uslužbencev Ministrstva za notranje zadeve – Sektorja za mednarodno zaščito z namenom zgodnjega odkrivanja in preprečevanja trgovine z ljudmi

Cilj usposabljanja je osveščanje in pridobivanje veščin, povezanih s prepoznavanjem znakov, ki jih kažejo žrtve trgovine z ljudmi, ter pridobitev znanj o tem, kako ustrezno oskrbeti

omenjeno žrtev. Azilni dom je institucija namenjena nastanitvi prosilcev za mednarodno zaščito, med katerimi pa se vsako leto identificirajo tudi žrtve trgovine z ljudmi.

Zelo pomembna je tudi povezava MDS z delovno skupino, ki je bila ustanovljena na podlagi sprejetih Standardnih operativnih postopkov za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja po spolu, katere cilj je prav tako identificiranje žrtev trgovine z ljudmi ter njihova zaščita. Okrepiti pa je potrebno tudi vlogo centrov za socialno delo, ki so v primerih, obravnavanih v skladu z zgoraj omenjenimi standardnimi operativnimi postopki, ravnali prepočasi in so žrtve trgovine z ljudmi ostale brez ustrezne nastanitve.

Nosilec: MDS v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve, Direktorat za migracije in integracijo – Sektor za mednarodno zaščito
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi
Rok: Posveti oziroma seminarji v letu 2010 in 2011

2.8. Informiranje in osveščanje uslužbencev centrov za socialno delo o problematiki trgovine z ljudmi

Podobno kot pri predhodnih oblikah informiranja javnih uslužbencev je potrebno informiranje in osveščanje izvajati tudi za uslužbence centrov za socialno delo. Informiranje in osveščanje bo usmerjeno predvsem v vidik pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in kako ta pojav prepoznati pri delu s posamezniki iz socialno ogroženih skupin. Ker se s to kategorijo oseb najpogosteje srečujejo uslužbenci centrov za socialne zadeve, je cilj tovrstne oblike informiranja in osveščanja tudi soočiti mnenja in iskanje skupnih učinkovitejših pristopov k preprečevanju trgovine z ljudmi in pomoči žrtvam.

Nosilec: MDS v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve,
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: Enkratna izvedba v letu 2010 ali 2011

3. Uvrstitev tematike trgovine z ljudmi v okvir regionalne Ministrske konference na področju notranjih zadev t.i. »Brdo procesa«

Ministrstvo za notranje zadeve že več let zapovrstjo organizira regionalne ministrske konference o nezakonitih migracijah, organiziranemu kriminalu, korupciji in terorizmu. S tem vzpodbuja krepitev neposrednega sodelovanja držav procesa v regiji, ki so poleg Slovenije še Avstrija, Albanija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Grčija, Madžarska, Italija, Makedonija, Romunija, Srbija in Turčija.

Na zadnji tovrstni ministrski konferenci septembra 2009 je bila v okviru predstavljene Ocene ogroženosti s strani organiziranega kriminala izpostavljena problematika trgovine z ljudmi kot ena izmed naraščajočih oblik grožnje. To je bil hkrati povod, da so se ministri odločili problematiko trgovine z ljudmi uvrstiti kot samostojno temo na naslednje ministrsko srečanje v letu 2010.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve
Rok: jesen 2010

II. Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj povezanih s trgovino z ljudmi

1. Odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi s pomočjo ustanavljanja Skupnih preiskovalnih skupin (Joint Investigation Team - JIT) na območju regije JVE

Trgovina z ljudmi v vseh pomenih prerašča sam koncept nacionalne države in kot taka predstavlja izziv meddržavnemu in medinstitucionalnemu sodelovanju.

Zaradi tega je potrebno usmerjati preiskave tudi na področje sekundarne kriminalitete (spremljanje finančnih tokov, pranje denarja, korupcija,...) saj je k problematiki trgovine z ljudmi potrebno pristopiti celovito predvsem pa s pomočjo ustanavljanja skupnih preiskovalnih skupin (JIT's). Cilj teh je povezati kazniva dejanja trgovine z ljudmi, ki se zaradi svoje pojavnosti odvijajo v več kot le eni državi. Pri tem je potrebno upoštevati specifične posameznih geografsko zaključenih regij in JVE je vsekakor ena izmed teh.

Policija in Državna tožilstva bodo proučila realne možnosti ustanavljanja tovrstnih delovnih skupin v letu 2010, zlasti pa v letu 2011. Na osnovi tega bo Ministrstvo za notranje zadeve in Policija v sodelovanju s pristojnimi institucijami držav regije JVE in zainteresiranimi partnerskimi organizacijami (Center SECI, DCAF) vzpodbudilo tovrstno obliko sodelovanja in v letu 2010 določilo konkretne aktivnosti, ki bodo med ostalim predstavljene na ministrski konferenci jeseni 2010 (glej poglavje I točka 3).

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija in Državna tožilstva
Sodelujoči: Mednarodne organizacije Center SECI, DCAF
Rok: kontinuiran proces s pričetkom 2010

2. Intenziviranje dela policije v smeri odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj trgovine z ljudmi s področja spolnega izkoriščanja

Od meseca januarja 2010 se okrepi klasično odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi s področja spolnega izkoriščanja, tako da policija čim bolj usmerjeno in učinkovito izvaja vse svoje pristojnosti na tem področju. Pri tem policija proaktivno po potrebi predlaga dodatna aktivna delovanja državnim tožilstvom in aktivno izvaja usmeritve državnih tožilcev.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: vsa državna tožilstva v Republiki Sloveniji
Rok: kontinuiran proces s pričetkom v januarju 2010

3. Intenziviranje dela policije v smeri odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj trgovine z ljudmi z namenom izkoriščanja dela oz. delovnega izkoriščanja

Sum trgovine z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja je v zadnjem obdobju (dveh let) izraziteje prepoznaven tudi s strani Policije. Ta je na podlagi lastnega operativnega dela prišla do posameznih zaznav kaznivih dejanj izkoriščanja delavcev, predvsem v gradbenem sektorju. Glede na to, da so ti delavci večinoma tujci s sumljivimi okoliščinami sklepanja delovnih razmerij z delodajalci v Sloveniji, kar posledično vodi do različnih oblik izkoriščanja, bi morali Policija in Delovna inšpekcija temu področju posvetiti več pozornosti.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Inšpektorat RS za delo
Rok: kontinuiran proces

4. Spremljanje posameznih primerov pregona kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi

Pri preiskavi in pregonu kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi, predvsem kaznivega dejanja »Trgovina z ljudmi« in »Spravljanje v suženjsko razmerje«, je bilo s strani Policije in Državnega tožilstva v minulih letih obravnavanih v povprečju nekaj deset primerov letno. Zaradi dolgotrajnosti in časovne odmaknjenosti posameznih primerov se ugotavlja pomanjkanje informacij z vidika njihovega spremljanja do zaključka sodnega procesa.

Glede na relativno majhno število kazenskih pregonov kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi se MDS zavzema za njihovo sprotno spremljanje do zaključnih obsodb, saj bi na ta način lahko dodatno zagotovili preglednost in argumentiranost razpleta posameznih primerov.

Nosilec: Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
Sodelujoči: Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za notranje zadeve – Generalna policijska uprava, nevladne organizacije
Rok: kontinuiran proces

5. Spremljanje obsega in trenda kaznivih dejanj, ki so posredno povezana s problematiko trgovine z ljudmi

Medresorska delovna skupina je že v preteklosti v opredelitvi problematike trgovine z ljudmi definirala tri kazniva dejanja v Kazenskem zakoniku in sicer »Trgovina z ljudmi«, »Spravljanje v suženjsko razmerje« in »Zloraba prostitucije«. Glede na večkrat izpostavljeno dejstvo, da pojavna oblika trgovine z ljudmi v nekaterih okoliščinah presega okvire navedenih treh kaznivih dejanj, so bila opredeljena kazniva dejanja, ki imajo posredno povezavo s trgovino z ljudmi bodisi v podobnosti posameznih elementov ali prepletenosti pojavnih oblik. Ti kaznivi dejanji sta »Prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države« in »Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva«.

MDS zato ocenjuje, da je smiselno statistično spremljati tudi ti kaznivi dejanji, da bi tako zagotovili celovitejšo sliko pojavnih oblik trgovine z ljudmi.

Nosilec: Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Ministrstvo za pravosodje, nevladne organizacije
Rok: kontinuiran proces

6. Krepitev nadzorstvenih mehanizmov glede izdaje delovnih dovoljenj

S ciljem zmanjševanja potencialnih možnosti zlorabe delovnih dovoljenj v primerih zaposlovanja iz tujine, kjer bi lahko okoliščine kazale na možnost trgovine z ljudmi, velja okrepiti predvsem naslednje mehanizme:

- zagotavljanje nadaljnega aktivnega sodelovanja med organi policije, **zavodom za zaposlovanje** in drugimi upravnimi organi z namenom medsebojnega obveščanja in sodelovanja, zlasti v primerih trgovine z ljudmi
- nadzor (redni in izredni nadzori) **delovne inšpekcije** za delovna dovoljenja izdana za zaposlovanje v zgoraj omenjenih rizičnih poklicih ter zagotavljanje učinkovitega in hitrega kaznovanja kršiteljev (Inšpektorat za delo, sodniki okrajnih sodišč, ki so pristojni za odločanje o prekrških).

Nosilec: MDS in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Sodelujoči: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija, Inšpektorat RS za delo, Zavod za zaposlovanje

Rok: kontinuiran proces

III. Pomoč in zaščita žrtev

1. Oskrba žrtev trgovine z ljudmi

Medresorska delovna skupina je kot eno od svojih prednostnih nalog določila zagotovitev vseh oblik pomoči žrtvam trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji, posebno tistim, ki bi bile pripravljene pričati v kazenskem postopku. S tega vidika je žrtvam trgovine z ljudmi potrebno nuditi ustrezno pomoč in asistenco, opredeljeno v mednarodnih dokumentih, katerih obveznosti prevzema tudi Republika Slovenija. Tako je izvajanje te aktivnosti opredeljeno v Zakonu o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi (Ur.l. RS, št. 62/09 - Mednarodne pogodbe, št. 14/09 z dne 4.8.2009) . 4. člen omenjenega zakona daje ustrezno podlago za sodelovanje pristojnih ministrstev z nevladnimi organizacijami in postopek njihovega financiranja.

Tovrstne oblike pomoči se nanašajo na pomoč žrtvam pri njihovem telesnem, psihološkem in socialnem okrevanju, kot tudi na pomoč pri urejanju statusa ter kazenskem postopku. Mednje sodijo:

- ustrezno namestitvev, prehrano in oskrbo,
- psihološko pomoč,
- pomoč pri zagotavljanju osnovnega zdravstvenega varstva v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje,
- zagotavljanje varnosti žrtev in zaposlenih, ki sodelujejo pri posameznem primeru, če je to potrebno,
- 24 urno dosegljivost za nameščene žrtve v krizni namestitvi,
- prevajalske storitve in tolmačenje, če je potrebno,
- pomoč pri zagotavljanju ustrezne podpore otrokom žrtvam,
- svetovanje in nudenje informacij, zlasti v zvezi z njihovimi pravicami, v jeziku, ki ga razumejo,
- pomoč pri urejanju vrnitve žrtve nazaj v izvorno državo,
- ostale ukrepe v smislu socializacije in revitalizacije,
- osveščanje mladih in osebja, ki dela z mladimi, o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi – izdelava in distribucija informativnega gradiva v slovenskem jeziku, v nakladi 15 000 izvodov.

- pomoč pri urejanju statusa v Republiki Sloveniji
- pomoč pri seznanjanju otrok žrtev z njihovimi pravicami, njihovo vlogo ter z vsebino in časovnim razporedom in potekom postopkov in z razrešitvijo njihovih zadev
- pomoč, ki zagotavlja, da so pravice in interesi žrtev trgovine z ljudmi zastopani in obravnavani na ustreznih stopnjah kazenskega pregona proti storilcem
- pomoč pri zagotavljanju ustrezne podpore otrokom žrtvam v celotnem pravnem postopku
- strokovno usposabljanje izvajalca oskrbe z ostalimi sodelujočimi subjekti (policija, delavci centrov za socialno delo idr.) v procesu pomoči žrtvam in pregona storilcev.

Na podlagi mednarodnih izkušenj se s tovrstno obliko oskrbe žrtev trgovine z ljudmi ukvarjajo predvsem nevladne organizacije, ki lahko z medsebojno povezanostjo in izmenjavo dobre prakse najučinkoviteje opravljajo to dejavnost. Pri tem je pomemben dejavnik kontinuirano usposabljanje in izobraževanje izvajalca projekta skupaj s sodelujočimi organizacijami v procesu neposredne pomoči žrtvam ter v procesu pregona in sojenja storilcem kaznivih dejanj. Glede na utečeno prakso prejšnjih let velja nadaljevati s postopkom izbire izvajalca projekta z javnim razpisom.

Prvi sklop projekta vsebuje **krizne namestitve** oziroma osnovne oblike oskrbe, navedene pod alinejami od 1 do 11, ter na ta način omogoči žrtvam trgovine z ljudmi umik iz zatečenega okolja.¹ Če se žrtev trgovine z ljudmi odloči za sodelovanje z organi preiskave in pregona, se vsebina projekta naveže na drugi sklop aktivnosti oskrbe t.j. **namestitvev v varnem prostoru**.²

Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve bosta zagotovili izvajanje in financiranje projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi (krizna namestitvev in namestitvev v varnem prostoru) na podlagi objave javnega razpisa. Pri tem se od izvajalca/ev projekta zahteva kontinuiteta in povezanost vseh postopkov, katerih končni cilj je pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. Zagotavljanje primerne pomoči otrokom žrtvam trgovine z ljudmi, skupaj z njihovo socialno reintegracijo ter njihovim celovitim telesnim in duševnim okrevanjem, se poskrbi v okviru kriznih centrov za mlade.

Izvajalec projekta, izbran v postopku javnega razpisa, je hkrati zadolžen za osveščanje ciljne populacije mladih in tujcev (glej projekt 1.6. v poglavju II. Preventiva). Pri tem bo osveščanje rizične skupine tujci vključeno v razpis Oskrba žrtev – namestitvev v varnem prostoru, osveščanje rizične skupine mladi pa v razpis Oskrba žrtev – krizna namestitvev. V ta namen bo izvajalec programa v skladu z Zakonom o javnih naročilih zadolžen za produkcijo in distribucijo ustreznih gradiv, namenjenih osveščanju teh rizičnih skupin, kot je predvideno v poglavju II. Preventiva, projekt 1.6.

V ta namen bo potrebno v letih 2010 in 2011 v proračunu Republike Slovenije zagotoviti skupno **170.000 EUR**, od tega MDDSZ **90.000 EUR** in MNZ **80.000 EUR**.

Nosilec projekta:	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve
Zagotovitev financ:	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve
Izvajalec:	Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi
Rok:	januar 2010

¹ Krizna namestitvev je običajno prva namestitvev žrtve trgovine z ljudmi. Obdobje krizne namestitvev traja praviloma do 5 dni, ko žrtev izrazi željo po vrnitvi domov ali pa izkoristi zakonsko predvideno obdobje za razmislek (tri mesece), v katerem se lahko odloči za sodelovanje z organi preiskave in pregona. Namen krizne namestitvev je takojšnja pomoč.

² Namestitvev v varnem prostoru pri tujih državljanih –žrtvah zajema urejanje statusa nastanitve (podlaga za to je ZoT) ter pomoč pri zagotavljanju pravic zastopnosti in obravnave v kazenskih pregonih proti storilcem. Na podlagi tega je tem žrtvam potrebno v okviru varnega prostora zagotoviti vso potrebno zaščito v postopkih pričanja na sodišču. Aktivnosti zajemajo po potrebi tudi nadaljevanje s temeljnimi elementi oskrbe, opredeljenimi v prvih šestih alinejah, vendar za praviloma manjše število uporabnikov. Delo s temi pa zahteva določena znanja in usposobljenost, ki bodo zagotavljala izvedbo oskrbe, opredeljene v alinejah od 11 do 16.

2. Nadaljevanje "Projekta uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS)"

Projekt Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS) je namenjen neposredno »potencialnim« žrtvam trgovine z ljudmi. V njihovem jeziku oziroma jeziku, ki ga razumejo, ponuja intenzivno individualno osveščanje o nevarnostih trgovine z ljudmi. Potencialne žrtve seznanjeni z možnostmi zaščite ter pomoči. Postopki priznanja mednarodne zaščite pogosto predstavljajo enega od migracijskih kanalov, ki ga trgovci z ljudmi lahko zlorabijo za transport "človeškega blaga" v ciljne države.

Projekt je za leto 2010 in 2011 finančno ovrednoten na **36.000 EUR**.

Nosilec projekta: Ministrstvo za notranje zadeve – Direktorat za migracije in integracijo
Zagotovitev financ: Ministrstvo za notranje zadeve (Evropski sklad za begunce in lastna sredstva MNZ)
Izvajalec: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za nudenje tovrstne pomoči
Rok: 2010 in 2011

3. Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi

Žrtve trgovine z ljudmi so zaradi psihofizičnih posledic izkušnje ujetništva in nasilja v nevarnosti, da brez ustrezne celostne pomoči in dolgoročnih, dobro načrtovanih rešitev in možnosti izbire ponovno postanejo žrtve. Temelj pomoči predstavlja vzpostavitev stimulativnega socialnega konteksta, kamor se žrtev lahko vključi, saj ji ta omogoča izobraževanje, usposabljanje, širjenje socialne mreže in nenazadnje pridobitev poklica oziroma nostrifikacijo že pridobljene izobrazbe, če gre za tujko/tujca, ter možnosti zaposlitve. Ta posameznici/ posamezniku omogoča plačilo za delo, strukturo časa, stike izven družine (v primeru, da ima oseba družino), povezovanje individualnih ciljev s skupnimi, določanje statusa in identitete ter zakonitost in kontrolo. Program (re)integracije, ki je logična posledica programa Oskrbe žrtev trgovine z ljudmi in se z njim tudi prepleta, za žrtve pomeni prvi korak k njihovemu samostojnemu življenju brez nasilja, izkoriščanja in kršenja človekovih pravic.

V tej smeri je potrebno poiskati rešitve, ki bi na podlagi javnih razpisov omogočale izvedbo programa reintegracije ali socialnega vključevanja žrtev trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Sodelujoči: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi
Rok: 2011

IV. Podporne aktivnosti

1. Identifikacija sistemskih in zakonodajnih rešitev v povezavi s trgovino z ljudmi

Upoštevajoč dejstvo, da se področje preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi stalno nadgrajuje ter posledično tudi spreminja, se je potrebno na tovrstni razvoj ustrezno odzvati. Eden izmed osnovnih načinov je ustrezna sprememba oziroma dopolnitev zakonodaje, ki področno ureja problematiko trgovine z ljudmi.

Tako je na osnovi do sedaj identificiranih primerov trgovine z ljudmi za namen delovnega izkoriščanja, prišlo do zaznave sistemske vrzeli definiranja elementa izkoriščanja. Obstoječa določila 113. člena Kazenskega zakonika (KZ-1) namreč ne omogoča tovrstne prepoznave, kar posledično povzroča težave na izvedbeni ravni pregona tega kaznivega dejanja. **Zaradi tega MDS ocenjuje, da je nujno preučiti možnosti dopolnitve omenjenega člena Kazenskega zakonika.**

V letu 2010 bo zaradi implementacije posameznih direktiv Evropske unije ponovno spreminjan Zakon o tujcih, ki med ostalim podrobneje ureja dodeljevanje statusa tujcem – žrtvam trgovine z ljudmi, ki kot priče sodelujejo z organi preiskave in pregona. **MDS ocenjuje, da je smiselno njene člane vključiti v postopek dopolnjevanja Zakona o tujcih, predvsem s pobudo o urejanju statusa žrtvam trgovanja ne glede na njihovo pripravljenost sodelovanja z organi preiskave in pregona.**

Prav tako je po mnenju MDS neurejeno oziroma pomanjkljivo urejeno področje **zdravstvene pomoči žrtvam**, ki pridejo v oskrbo nevladnim ali humanitarnim organizacijam in so brez zdravstvenega zavarovanja. Zagotovljena »nujna medicinska pomoč« seveda v večini primerov ne zagotovi dejanske zdravstvene oskrbe žrtev, katerih zdravstvene težave so posledica izkoriščanja, ujetništva ter fizične in psihične prisile. Zaradi tega MDS ocenjuje, da je treba preučiti, kako sistemsko urediti to vprašanje.

Nosilec: MDS
Sodelujoči: Ministrstvo za notranje zadeve (Policija, Direktorat za migracije in integracijo),
Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za zdravje
Rok: prva oziroma druga polovica 2010

2. Sodelovanje v okviru regionalnih in mednarodnih organizacij za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi

Preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi se ne usmerja zgolj znotraj meja ene države. V cilju doseganja večjih učinkov se aktivnosti združujejo tako na meddržavni, kot tudi regijski in mednarodni ravni. Vloga strokovno usposobljenih kadrov vladnih in nevladnih organizacij je v aktivnem prispevanju znanj in izmenjavi izkušenj pri snovanju skupnih usmeritev in ukrepov s tega področja. Tovrstne aktivnosti se bodo zagotovile z udeleževanjem slovenskih predstavnikov na mednarodnih in regionalnih posvetih, delavnicah in konferencah ter z aktivno vlogo slovenskih predstavnikov v okviru delovanja institucij Evropske unije.

Drugi vidik mednarodnega sodelovanja je operativne narave, predvsem kot odraz sodelovanja posameznih služb (policija, državno tožilstvo) v konkretnih primerih odkrivanja in pregona kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi. Te naloge so opredeljene tudi znotraj Načrta Evropske unije o najboljših praksah, standardih in postopkih za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi. Na osnovi tega je potrebno tudi v obdobju 2010 - 2011 nadaljevati z

nekaterimi že utečenimi oblikami sodelovanja znotraj EUROPOL-a, INTERPOL-a, centra SECI, EUROJUST-a, kot tudi s krepitvijo bilateralnega sodelovanja na tem področju.

Nosilec: Pristojna ministrstva in vladne službe ter druge zainteresirane organizacije
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi
Rok: kontinuiran proces 2010 in 2011

3. Omogočanje aktivnejše vloge nevladnih organizacij na strokovnih srečanjih mednarodnega in regionalnega pomena

Konference, ki jih letno organizirajo različne mednarodne organizacije, so dobra priložnost za nadgrajevanje znanj in izmenjave dobrih praks na področju boja proti trgovini z ljudmi in pomoči žrtvam trgovanja. Istočasno so to priložnosti za krepitev vezi in vzpostavljanje novih povezav med sorodnimi organizacijami. Dosedanja praksa je izoblikovala redna srečanja vladnih in nevladnih strokovnjakov s tega področja v okviru formata držav OVSE, ZN (UN-GIFT), IOM, Sveta Evrope, ICMPD ipd.

Slovenski vladni predstavniki se redno in uspešno udeležujejo vseh omenjenih dogodkov. MDS meni, da bi se po zgledu drugih držav tovrstnih dogodkov morale udeleževati tudi nacionalne nevladne organizacije. V ta namen bo Ministrstvo za zunanje zadeve zagotovilo in finančno podprlo udeležbo predstavnikov slovenskih nevladnih organizacij s področja pomoči žrtvam trgovine z ljudmi na vsaj nekaterih ključnih mednarodnih dogodkih. Za to predvidena sredstva so ovrednotena na približno **5.000 EUR**

Nosilec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Zagotovitev financ: Ministrstvo za zunanje zadeve
Sodelujoči: Nevladne organizacije in predstavniki civilne družbe s področja boja proti trgovini z ljudmi
Rok: kontinuiran proces 2010 in 2011

Tabela 1: Stroškovni pregled po posameznih projektih

I. 1.1.	Spletna stran		10.000 Eur
I. 1.6.	Preventivno osveščanje za starejše osnovnošolce in srednješolce		20.000 Eur
III. 1.	Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	90.000	+ 80.000 Eur
III. 2.	Nadaljevanje projekta PATS		36.000 Eur
IV. 3.	Omogočanje aktivnejše vloge nevladnih organizacij na strokovnih srečanjih mednarodnega in regionalnega pomena		5.000 Eur

Tabela 2: Pregled financiranja projektov na podlagi javnih razpisov po posameznih ministrstvih za leto 2010 in 2011

Proračunski uporabnik	proračunska postavka	2010	2011	Skupaj
MDDSZ	4072 Eksperimentalni in razvojni program socialnega varstva	45.000	45.000	90.000 EUR
MNZ	6094 Oskrba migrantov	40.000	40.000	80.000 EUR
MNZ	9275 Evropski sklad za begunce (25%)	18.000	18.000	36.000 EUR
MZZ	8270 Razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč	2.500	2.500	5.000 EUR
UKOM	1322 Neposredno komuniciranje vlade z javnostjo in kampanje	5.000	5.000	10.000 EUR
UKOM	1322 Neposredno komuniciranje vlade z javnostjo in kampanje	10.000	10.000	20.000 EUR
		120.500	120.500	
Skupaj vse				241.000 EUR